

Debreceni Ítéltábla
Bf.III.211/2024/23.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2025. március 20. napján megtartott másodfokú fellebbezési tárgyalás alapján meghozta és kihirdette a következő

v é g z é s t:

Az életveszélyt okozó testi sértés büntette miatt Terheltl ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék 2024. február 7. napján kihirdetett 4.B.52/2023/35. számú ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a lefoglalás megszüntetését követően kiadni rendelt bűnjelek kapcsán figyelmezteti az átvételre jogosult vádlottat és sértettet, amennyiben a jogerős határozat közlésétől számított három hónapon belül nem veszik át a dolgokat, akkor azok az állam tulajdonába kerülnek.

A másodfokú eljárásban felmerült 78 227 (hetvennyolcezer-kettőszázhuszonhét) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A határozat ellen további fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

[1] A Miskolci Törvényszék a 2024. február 7. napján kihirdetett 4.B.52/2023/35. számú ítéletében Terheltl vádlottat az ellene a 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 164.§ (1) bekezdés, (8) bekezdés I. fordulata szerinti testi sértés büntettének vádjá alól felmentette. Rendelkezett a bűnjenként lefoglalt ruhaneműk és konyhakész lefoglalásának megszüntetéséről, azok egy részét sértettl sértettnek, másik részét Terheltl vádlottnak rendelte el kiadni. A büntetőeljárás során felmerült 472 195 forint bűnügyi költség tekintetében pedig akként rendelkezett, hogy azt az állam viseli.

[2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség jelentett be fellebbezést a vádlott a terhére, felmentése miatt, bűnösségének megállapítása érdekében. Fellebbezése indokolásában rögzített álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete részbeni megalapozatlanságban szenved a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 592. § (2) bekezdés b) és d) pontjában írt okokból, ugyanis az részben

felderítetlen, illetve a törvényszék a megállapított tényekből további tényekre helytelen logikai következtetéseket vont le. A tényállás felderítetlensége abból ered, hogy az elsőfokú bíróság elrendelte kk. tanú4, valamint kk. tanú3 tanúkenti kihallgatását, miután azonban a távmeghallgatás egy alkalommal technikai okból nem sikerült, eltekintett a bizonyítás felvételétől és e személyek vallomásának ismerete nélkül hozott ügydöntő határozatot. E tanúk vallomása azonban lényeges adatokat hordozhat, hiszen a segélyhívószámra érkező bejelentés tartalmából arra lehet következtetni, hogy tettelegességről, az annak követően elhangzottakról, de akár magának a szúrásnak a véghezviteléről is tudomásuk lehet. Teljes mértékben fel nem derített körülménynek tekinthető, hogy a vádlott és a sértett közötti tettelegesség milyen módon ment véghez, milyen szavak hangoztak el annak során, abban volt-e élet kioltására vonatkozó fenyegetés és a sértett milyen szavak kíséretében, mely ruházatban távozott a szobából, miért került sor két alkalommal telefonos bejelentésre. A körülményekből következően a kabát felvételére a távozásakor, a szúrást megelőzően kellett sor kerülni, így amennyiben a sértett az előszobában a balta helyett a kabátját vette fel, egyértelművé tette, hogy a vádlottat a továbbiakban nem kívánja bántalmazni, hanem távozni akar a lakásból. Ennek tükrében a törvényszék által tett téves ténybeli következtetésen nyugvó ítéleti megállapítással ellentétben a vádlott nem gondolhatta azt, hogy a sértett a baltáért megy, hiszen a cselekménysorba aligha fért volna bele a kabát mielőbbi felvétele.

[3] Hangsúlyozta, hogy a sértettet a cipő felhúzása közben lehajló helyzetben érte a késszúrás, a vádlottnak háttal, amely helyzet a sértett részéről a vádlottat fenyegető jogtalan támadás veszélyét nem hordozta magában. Rámutatott arra is, hogy az ítéleti tényállás szerint az elkövetési magatartás pillanatában a sértett lehajolt, hogy lábbelijét felvegye, ezzel szemben a vallomásokból az állapítható meg, hogy a vádlott akkor szúrta hátba a késsel a sértettet, amikor a cipőjét húzta, amely jogtalan támadást, illetve annak közvetlen veszélyét eleve kizárta. A vádlott első alkalommal tett terhelti nyilatkozatában maga sem említette, hogy a sértett a baltáért hajolt volna le, a sértett a tárgyaláson pedig azt állította, hogy a „balta ott volt a folyosón, a cipőmet vettem fel, de nem látszódott”. Összességében az elsőfokú bíróság a vádlott védekezését elfogadva tévesen állapította meg a jogos védelmi helyzet fennállását, a veszekedést lezáró, az előszobában előbb a kabátját felvevő, majd cipőjét húzó, lehajlott állapotban vádlottnak háttal elhelyezkedő sértett részéről támadás nem valósult meg és annak közvetlenül fenyegető veszélye sem mutatkozott. Mindennek okán a másodfokú eljárásban bizonyítás felvételére, a még ki nem hallgatott személyek tanúkenti kihallgatásának megkísérlésére, és helyes ténybeli következtetés levonása után a vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítására, vele szemben büntetés kiszabására tett indítványt.

[4] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.68/2024/2. számú átiratában az ügyészség fellebbezését annak helyes indokaira tekintettel fenntartotta. Előrebocsátotta ugyanakkor, hogy az ítélet kihirdetése és jegyzőkönyvezése körében történtek aggályosakat a törvényszék részéről, nem alkalmasak a pártatlan eljárás látszatának megóvására, mivel a perbeszéd meghallgatása után a határozathozatalra történő visszavonulás, majd az ítélet kihirdetése között eltelt 37 perc időtartam nem elegendő a 14 oldalas indokolt felmentő ítélet elkészítésére, hiszen a törvényszék a Be. 445. § (2) bekezdés g) pontjának megsértésével az ügydöntő határozat indokolását nem foglalta jegyzőkönyvbe, ehelyett azt rögzítette, hogy az írásban teljesen elkészített ítéletet hirdette ki és indokolta. Ezzel olyan látszat keletkezett, hogy az ítélet részben vagy egészben már az utolsó tárgyalási nap előtt meg volt írva, amikor a bizonyítás még folyamatban volt és a perbeszéd hangozhattak még el.

[5] További álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a vádlott cselekményét nem objektíven értékelte, teljességgel adós maradt annak megindokolásával, hogy miért fogadta el lényegében kritikátlanul a vádlott egyes lényeges részeiben megváltoztatott, az eljárás előrehaladásával részletesebbé váló elmondását. Nem tisztázta, hogy a vádlott nem a félelme, hanem ittassága miatt gondolhatta-e azt, hogy a sértett baltával meg fogja őt támadni. Túlzónak és mindennapi gyakorlattal ellentétesnek találta az ítélet indokolásában azt a megállapítását, hogy a vádlott által elszenvedett állítólagos sértetti ütések súlyos testi sértés kísérletének megállapítására lehetnének alkalmasak. Különösen illogikus, hogy a sértett miért vett volna cipőt, nagykabátot ahhoz, hogy az előszobából magához vegye a baltát. Az elsőfokú bíróság nem tette kritika tárgyává a sértettnek a mindenben a vádlottat támogató, vele teljesen azonos módon előadott vallomását sem. Figyelmen kívül hagyta a 12/2018. (VI.12) IM rendelet 30. § (4) bekezdés a) pontjában foglaltakat és nem A/4. hanem A/3. értesítéssel adta ki az előkészítő ülésre szóló értesítést a sértett részére, így a sértettnek esélye sem volt a bírósági eljárásba a vádlott kihallgatása előtt bekapcsolódni. A törvényszék nem vizsgálta azt sem, hogy a sértett vallomása miért tér el attól, amit közvetlenül a cselekmény után rokonának, tanúlnak mondott. Azt sem tisztázta, hogy a sértett megbeszélte-e a vádlottal a vallomását, valóban a saját emlékeit idézte-e fel.

[6] A hangfelvétel keletkezési körülményei és az ott elhangzottak kapcsán kétely kell ébredjen, mivel az elsőfokú bíróság által megállapítottak szerint azon kizárólag a gyermekek, valamint a vádlott hangja hallható, azonban életszerűtlen, hogy egy indulatos családi veszekedés során az állítólagos bántalmazó csendes marad. Ezen túlmenően tanú4 bejelentése és tanú1 bejelentése között eltelt 13 perc kérdésessé teszi, hogy a sértett egyáltalán a vádlott házában tartózkodott-e, amikor a gyermek a rendőrséggel beszélt, hiszen a vádlott és tanú1 lakcíme közötti távolság 499 méter, gyalogosan 8 perc, amely időtartam nem elegendő a szűrés elszenvedéséhez, onnan ebben az állapotban tanú1 házához megérkezni, dörömbölni, majd ajtónyitásra oda bemenni. A bizonyítékokat egyoldalúan értékelő törvényszék nem foglalkozott egyrészt azzal, hogy maga a vádlotti nyilatkozat szerint a szűrés után kérte az unokáját, hogy hívja a rendőrséget, másrészt tanú3 megdöntött közbeszólása hallható a hangfelvételen a háttérből a második beszélgetésnél: „amúgy csak szórakozunk”. Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben semmiképp nem alkalmas arra a hangfelvétel, hogy kiváltsa és feleslegessé tegye a kiskorú tanúk kihallgatását. Alaptalan az a megállapítás, amely szerint a vádlottat közvetlen támadás veszélye fenyegette, hiszen a sértett a vádlott bántalmazását befejezte, méterekre eltávolodott tőle, kiment az előszobába, kabátot vett, cipőt kezdett húzni. A vádlott legfeljebb azt hitte, hogy a baltához fog nyúlni a sértett, de ez tényleges jogos védelmi helyzetet nem keletkeztetett, legfeljebb putatív jogos védelemként lenne felfogható. Ilyen indokolást azonban az ítélet nem tartalmaz. A bíróság egyáltalán nem foglalkozott azokkal az adatokkal sem, amelyek arra utalnak, hogy a dulakodást, verekedést a vádlott kezdeményezte a sértett fejének megütésével, ami a jogos védelmi helyzetbe kerülését eleve kizárná.

[7] Az elsőfokú bíróság egyoldalú bizonyítékértékelése, a bizonyítás kereteit meghatározó pervezetése relatív eljárási szabálysértés, amit a másodfokú bíróság reparálhat, ezért tárgyalás tartására, bizonyítás felvételére, tanú4 és tanú3 tanúk kihallgatására, az elsőfokú bíróság ítélete részbeni megalapozatlanságának a felvett bizonyítás, az ügyiratok

tartalma és helyes ténybeli következtetés alapján eltérő tényállás megállapításával történő kiküszöbölésére és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására tett indítványt akként, hogy a másodfokú bíróság mondja ki bűnösnek a vádlottat az életveszélyt okozó testi sértés büntetében, vele szemben börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztés büntetést és közügyek gyakorlásától eltiltást szabjon ki, állapítsa meg, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható, az elkövetés eszközét kobozza el, valamint kötelezze a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

[8] A vádlott védője az ügyészségi fellebbezésre és fellebbviteli főügyészség átiratában írtakra tett írásbeli észrevételében az ügyészségi fellebbezést alaptalannak találta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette a történeti tényállást, az részben megalapozatlannak sem tekinthető. A vádlott vallomása kapcsán hangsúlyozta, hogy az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény megállapítása szerint a vádlottnál kóros hazudozás, illetőleg a valóságtorzítás kóros formája kizárható. A vádlott több alkalommal kijelentette, hogy félt a sértettől, amely félelmét egyértelműen az a sértetti kijelentés alapozta meg, amely szerint kimegy a baltáért, pontot tesz ennek a végére, agyonüti. Mivel szinte heti rendszerességgel került sor a sértett részéről tettelegességre, illetve korábban is keletkezett a sértett által a vádlottnak olyan sérülése, ami miatt orvosi ellátásra szorult, ez a félelme megalapozott volt. A dulakodás megtörténtét és idejét a gyermeknek a segélyhívóra történő bejelentése is egyértelműen bizonyítja. A fellebbviteli főügyészség hangfelvétellel kapcsolatos kételyei kapcsán hangsúlyozta, hogy a sértett nem is észlelte, hogy a vádlott megszúrta, azt csak ütésként érezte, így ezen állapota megengedte, hogy átlagos vagy akár gyorsabb tempóban tegye meg tanúl a házáig vezető utat, amely az elsőfokú ítéletben írtaktól eltérően az útvonalterv adatai szerint 367 méter és 6 perc távolság. Az ügyészség álláspontjától eltérően a vádlott számára nem volt nyilvánvaló a sértett azon szándéka, hogy a helyszín elhagyásával a konfliktus lezárására törekedett volna, hiszen nyilatkozata szerint a kabát és a cipő felvételét nem látta, csak a baltára fókuszált. A sértetti fenyegetés hatására kialakult félelem a vádlottnál beszűkült tudatállapotot idézett elő, emiatt nem észlelte, hogy a sértett indulni készül és a kabátját, valamint a cipőjét felveszi. Az igazságügyi pszichiáter véleménye szerint a vádlottnál szokványos ittasság állapítható meg, ami nem befolyásolta a beszámítási képességét, „magatartása sokkal inkább az átélt félelem, mintsem az indulat következménye”. szakértől igazságügyi orvosszakértő tárgyaláson tett előadása szintén ezt erősíti meg, aki elfogadhatónak tartotta, hogy a cselekmény kiváltó oka a félelem volt, aminek alapot adott a sértett kijelentése, a korábbi bántalmazások hatása és az, hogy a balta csak egy karnyújtásnyira volt a sértettől. Az ittasság hatására egy életveszélyesnek értékelt szituációban gyorsabban tisztul ki az ember feje, és védekezik. A jogtalan támadás tényét a vádlotti vallomások, a sértett nyilatkozata és a hangfelvételek kétséget kizáróan igazolják, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását tartotta indokoltnak.

[9] A másodfokú bíróság előtt tartott nyilvános fellebbezési tárgyaláson a fellebbviteli főügyészség képviselője az átiratban foglaltakat változatlanul fenntartotta, bár az indítványozott bizonyítás eredményre nem vezetett. A vádlott és a sértett testvére ingatlana közötti távolság kapcsán kifejtette, hogy a két ingatlan közötti pontos távolság irreleváns, továbbra is hangsúlyozta, ha segélyhíváskor a sértett és a vádlott között indulatos magatartás zajlott, életszerűtlen, hogy a vádlott mindeközben síri csendben marad. Arra pedig 13 perc nem elegendő, hogy a sértett szúrást szenvedjen, cipőt húzzon, éjszaka, ittas állapotban átbetorkáljon a másik házba, ott tanúl a zuhany alól kijöjjön, felöltözzön, a sértettet

beengedje, levetköztesse és mentőt hívjon. Erre egyetlen magyarázat adható: amint a vádlott rájött, hogy mit tett, megpróbált a segélyhívással „fedősztorit” kreálni. A vádlott sem jogos védelmi, sem vélt jogos védelmi helyzetben nem volt, a tettelegességet is a vádlott kezdeményezte, ő ütötte meg az élettársát először. Ha ott is volt a balta, a vádlottnak nem volt alapos oka azt feltételezni, hogy ellene támadás indul, külső jelek sem utaltak arra, hogy támadás vagy annak veszély fennáll, ezért a részbeni megalapozatlanság kiküszöbölése útján az eltérő tényállás megállapítása mellett az átiratában írtakkal egyező tartalmú indítványt tett.

[10] A vádlott védője perbeszédében az írásban kidolgozott észrevételében írtakat továbbra is fenntartotta. A fellebbviteli főügyészség képviselőjének érvei kapcsán kitért arra, hogy a sértett nem is érezte a szúrást, kis mértékű légmell volt igazolható nála, nem járt komoly vérzéssel, egy lassan kiterjedő sérülésről volt szó, így a rendelkezésre álló 13 perc időtartam alatt ezt a rövid, 6 perces távot lehetősége volt megtenni. Továbbra is hangsúlyozta, hogy a vádlott az őt ért korábbi sértetti bántalmazások miatt joggal félt a sértettől, beszűkült tudatállapotba került, nem érzékelte, hogy a sértett a szituációból ki akarna vonulni. Mindezek alapján az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

[11] Terhelt1 vádlott az utolsó szó jogán történő felszólalásában védőjéhez való csatlakozását fejezte ki és az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

[12] Az ügyészség által bejelentett fellebbezés tartalmára figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján teljeskörűen bírálta felül. A teljeskörű felülbírálatra tekintettel a másodfokú bíróság vizsgálta az ügyben az eljárási szabályok megtartását, az ítélet megalapozottságát, az elsőfokú bíróság ügyfelderítő és tényállásmegállapító tevékenységét, továbbá az ítéletnek a felmentésre vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét.

[13] A másodfokú bíróság a felülbírálat során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárása során az eljárási szabályokat alapvetően betartotta. Eljárási szabálysértésre, ezen belül hatályon kívül helyezést eredményező abszolút, illetve relatív eljárási szabálysértésre a jogosultak sem hivatkoztak, de a másodfokú bíróság maga sem észlelt hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést [Be. 608. § (1) bekezdés a)-h) pont, 609. § (1), (2) bekezdés].

[14] A pervitel, majd az érdemi döntés szempontjából annak nem volt jelentősége, hogy a törvényszék a sértettnek az előkészítő ülésre szóló értesítést A/3. jelű értesítéssel adta postára, hiszen a sértett tanúkénti kihallgatása az előkészítő ülésen nem foganatosítható, a sértett csupán a polgári jogi igénye tárgyában nyilatkozhat.

[15] Az eljárási szabálysértések vizsgálata kapcsán azonban egyet kellett érteni a fellebbviteli főügyészség átiratában írtakkal annyiban, miszerint az elsőfokú bíróság a Be. 445. § (2) bekezdés g) pontjának megsértésével az ügydöntő határozat indokolását nem foglalta jegyzőkönyvbe, ehelyett azt rögzítette, hogy a 'tervezetben írásban teljesen elkészített' ítéletet hirdette ki és indokolta. Erre ugyanis az eljárási törvény lehetőséget nem ad, csupán olyan könnyítést enged, amely szerint a bizonyítási eszköz ismertetése, valamint tárgyi bizonyítási eszköz csatolása esetében az írásbeli jegyzőkönyvben ennek megtörténte kell utalni [Be. 445. § (5) bekezdés], illetve nem kell jegyzőkönyvbe venni a vallomásnak vagy a szakvéleménynek azt a részét, ami a bíróság eljárásában korábban készült

jegyzőkönyv tartalmával megegyezik, ehelyett a korábbi jegyzőkönyvre kell utalni [Be. 445. (7) bekezdés]. A perrendi szabályok egyértelműek, azaz a jegyzőkönyvben rögzíteni kell az ügydöntő határozat szóbeli indokolását, hiszen az indokolás az eljárási cselekmény során hangzik el, azaz az indokolás maga a tárgyaláson történik meg, nem korábban, így annak jegyzőkönyvezését az írásba foglalt és indokolással ellátott ítélet jegyzőkönyvhöz csatolása nem pótolhatja. Ezen relatív eljárási szabálysértés azonban nem volt lényeges kihatással az eljárás folytatására, ezért az érdemi felülbírálatnak nem volt akadálya.

[16] A fellebbviteli főügyészség további észrevétele nyomán valóban nyugtalanítónak hathat az, hogy az elsőfokú bíróság a 37 perc időtartamú tanácskozási szünetet követően 14 oldalas, írásban elkészített indokolt felmentő ítéletet hirdet ki, mivel ezáltal olyan látszat keletkezhet, hogy az ítélet részben vagy egészben már korábban, a perbeszéd elhangzását megelőzően megírásra került. Önmagában azonban ez nem tette aggályossá a pervezetést, nem sérült a pártatlan eljárás követelménye, hiszen a bíró a tárgyalásra való felkészülése során a hatékony munkaszervezés, a gördülékeny pervezetés érdekében akár többféle tartalmú döntés tervezetet is készíthet, bűnösséget kimondó vagy felmentő ügydöntő határozattervezetet is.

[17] Az érdemi felülbírálat kapcsán megállapítható, hogy a törvényszék a tényállást mérlegelési jogkörében állapította meg, ügyfelderítési kötelezettségét azonban teljeskörűen nem teljesítette, a megalapozott tényállás megállapításához szükséges bizonyítási eljárást nem teljes körben folytatta le.

[18] Az ügyiratok tartalma szerint a törvényszék kiskorú tanú4 és tanú3 tanúkat tárgyalásra megidézte, majd távmeghallgatás útján kísérelte meg tanúkenti kihallgatásukat. Ez az utolsó tárgyalási napon, 2024. február hó 7. napján eredménytelen volt, azonban az ügyészség továbbra is fenntartotta e tanúk kihallgatására vonatkozó indítványát, amelyet a bíróság végzésével lényegében elutasított, mivel végzésének megszövegezése szerint a két tanú kihallgatását az ügyben mellőzte. E döntésének indokolását a Be. 561. § (1) bekezdés f) pontjában írtakkal ellentétben a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzítette, amelynek lényege szerint mivel a külföldön élő tanúk törvényes képviselője a gyermekekkel együtt belátható időn belül nem utaznak haza Magyarországra, illetve nem rendelkeznek az eredményes távmeghallgatáshoz szükséges számítástechnikai eszközzel, a tanúkkal történő kapcsolatfelvétel a többszöri próbálkozás ellenére nem sikerült, de arra reális esély a jövőben sincs, ezért kizárólag az eljárás elhúzódását eredményezné, ha a tanúk kihallgatására újbóli kísérletet tenne a bíróság, mely mellett elegendő és megnyugtató bizonyíték áll rendelkezésre.

[19] A fentiek miatt egyet kellett érteni ügyészség azon álláspontjával, amely szerint a másodfokú eljárásban tárgyalás tartása indokolt és meg kell kísérelni kiskorú tanú4 és tanú3 tanúként kihallgatását. Az elsőfokú bíróság ugyanis lényeges bizonyítási eljárást nem folytatott le, amikor eltekintett az ügyészség által továbbra is indítványozott, a cselekmény elkövetésekor a vádlott házában tartózkodó kiskorú tanúk kihallgatásától, akik közül tanú4 tett bejelentést a segélyhívó központ felé. A bizonyítási eljárás során nem szerencsés a bizonyítást lefolytató bíróságnak feltételezésekbe bocsátkozni abban a tekintetben, hogy csupán egy alkalommal megkísérelt telekommunikációs eszközzel történő kihallgatás eredménytelensége után a további kísérlet is eredménytelen lenne, melyre figyelemmel aztán a tanúvallomások szükségtelenségére hivatkozva mellőzni a tanúkihallgatást.

[20] Mindennek következtében a tényállás a Be. 592. § (2) bekezdés b) pontjában írt okból részben megalapozatlan, annak felderítetlensége miatt. A felderítetlenség ugyanis a tényállást megalapozó bizonyítási folyamat fogyatékoságát jelenti, amikor valamely jogilag releváns tényre nem, vagy nem teljeskörűen folyt bizonyítás. Következtes a bírói gyakorlat,

hogy a tényállás részben felderítetlen [Be. 592. § (2) bekezdés b) pont], ha a bizonyítás tárgyának nem a teljes körére [Be. 163. § (1) bekezdés], csak egyes bizonyítandó tényekre vonatkozóan maradt el annak megállapítására alkalmas bizonyítási eszköz beszerzése vagy felhasználása, azaz a szükséges bizonyítás lefolytatása, mert a bíróság tévesen elutasította az erre vonatkozó bizonyítási indítványt [Be. 164. § (1), (2) bekezdés]. Ez esetben a felderítetlenség nem a tényállás egészére, hanem annak néhány elemére vonatkozik (Kúria Bhar.1297/2023/15.). Az elsőfokú bíróság a ténybíróság, az ő feladata és kötelessége, hogy a vád tárgyává tett tények szempontjából lényeges bizonyítékokat hiánytalanul, egyenként és összességében értékelje, amelynek eredményeként az ítéletben a vád tárgyává tett cselekmény történeti tényállását, valamint az elkövető személyével összefüggő cselekményére kiható, azt befolyásoló tényeket megállapítsa.

[21] Mindezen alapvetések mentén az elsőfokú ítélet megalapozatlansága orvosolandó, amennyiben ugyanis az elsőfokú ítélet részleges megalapozatlanságban szenved, ennek kiküszöbölése a másodfokú bíróságnak mérlegelést nem tűrő kategorikus törvényi kötelezettsége. A felderítetlenség megszüntetése nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem éppen a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze (EBH2019.B.9.).

[22] A fentiek okán a másodfokú bíróság – az ügyészség indítványával egyetértve – a Be. 600. § (1) bekezdés b) pontja alapján tárgyalást tartott bizonyítás felvétele érdekében, melynek keretében írásbeli vallomást szerzett be kk. tanú4 és kk. tanú3 tanúktól, akik a vádlottal fennálló hozzátartozói viszonyra (a vádlott unokái) tekintettel mentességi jogukkal élve megtagadták a vallomástételt. Mindezen túlmenően a vádlott és tanú1 ingatlana közötti távolság és a gyalogosan megtett út időtartama tekintetében egyfelől a Google útvonaltervező, másfelül www.utvonaltervezo.hu platformokat használva megállapította, hogy a két ingatlan közötti távolság gyalogosan 350 méter, azonban a házakba bejutással, kijutással együtt 367 méter, amely távolságot háztól házig 6 perc alatt lehet megtenni.

[23] Az ítéltábla a felvett bizonyítás – az erről készült okiratok – tartalma szerint az elsőfokú ítélet [28] bekezdésének második mondatát helyesbíti: *Állapota nem akadályozta meg abban, hogy 367 métert megtéve, testvérbátyja fiának, ifj. tanú1nak a cím8. szám alatti lakására menjen.*

[24] A [29] bekezdés első mondatának kezdetét az alábbiak szerint helyesbíti: *„A 6 perc alatt megtehető gyalogút során sértett1 sértett mindinkább elgyengült....”*

[25] Mindezen túlmenően az ítéletben keverednek a történeti tényállás és a bizonyítók értékelésével kapcsolatos indokok, ellentétben a Be. 451. § (5) bekezdésben, illetve a Be. 561. § (3) bekezdés c), d) és e) pontjaiban írtakkal. Töretlen a bírói gyakorlat abban, hogy az ítélet egységes egészként vizsgálendő, amely okból az elsőfokú ítélet [14] bekezdésében és [15] bekezdésében tett megállapítások kapcsán az igazságügyi elmeorvos-szakértői vizsgálatra, illetve az igazságügyi pszichikai vizsgálatra vonatkozó utalás mellőzésre szorul, mivel azok az ítélet bizonyítékok értékelésével kapcsolatos részébe tartoznak. Éppen ez okból kellett továbbá a történeti tényállás köréből az ítélet [25] bekezdését teljes egészében, a [27] bekezdésének második mondatát és a [33] bekezdést teljes egészében mellőzni, ezen túlmenően az ítélet [32] bekezdésében írtak sem tartoznak a történeti tények, a múltban

megtörtént, vád tárgyává tett események leírása körébe, azoknak a büntetés kiszabása során van jelentősége.

[26] A fenti helyesbítéssel és kiegészítéssel az elsőfokú bíróság ítélete immár teljes egészében megalapozottá és felülbírálatra alkalmassá vált.

[27] Az elsőfokú bíróság a korábban már részletezett hiányosságon túlmenően alapvetően mindenre kiterjedő, széleskörű bizonyítást folytatott le. Ennek alapján olyan tényállást állapított meg, amely a másodfokú bíróság által felvett bizonyítással megalapozottá vált és a másodfokú eljárásban felvett bizonyítás ellenére sem merült fel eltérő tényállás megállapításának szükségessége. Az elsőfokú bíróság mérlegelése, a bírói meggyőződések kifejezésre juttatása összességében, különösen a vádlotti tudattartalmat illetően részletezett elveknek, valamint a bírói gyakorlatnak is megfelel. A törvényszék értékelése körébe vonta a vádlott védekezését, az azt alátámasztó sértetti vallomást, a kést, mint tárgyi bizonyítékot, a tárgyaláson a segélyhívóra történt bejelentésről készült hangfelvételt meghallgatta, azt összevetette a vádlott védekezésével és a sértett vallomásában foglaltakkal, illetve más fontos okirati bizonyítékokkal is. A logika törvényeit megtartotta és gondolati folyamata megfelel az észszerű bírói gondolati tevékenységnek.

[28] A bírói mérlegelés kapcsán utalni kell rá, hogy a bizonyításon, mint megismerő tevékenységen keresztül visz az út a bizonyítékok értékelésén keresztül a tényállás megállapításáig. Az ítélelhozatalban az objektív tényezők mellett hangsúlyt kapnak a szubjektív elemek, így a bírói meggyőződés, ami nem korlátok nélküli, hiszen azt behatárolják az eljárási szabályok, a logika törvényei, az észszerű gondolkodás szabályai. Jelen esetben ezeket a határokat az elsőfokú bíróság megtartotta, mérlegelése ezért nem támadható, további megalapozatlansági okok hiányában felül nem mérlegelhető a másodfokú eljárásban.

[29] A tényállás megállapítása során értékelt vallomásokat a törvényszék pontosan ismertette, azonban a bizonyítékok értékeléséhez tartozik az elsőfokú ítélet [27] bekezdésének második mondata, ami gyk. tanú⁴ segélyhívóra történő bejelentésének tartalmával foglalkozik. Mindamellet az indokolás azonban e körben kiegészítésre szorult, ugyanis az elsőfokú bíróság a bejelentésről készült hangfelvételeket a tárgyaláson lejátszotta, annak tartalmát rögzítette és a tárgyalásról készült 14. sorszám alatti jegyzőkönyv 6. oldala tartalmazza azt, miszerint „tényként állapítható meg, hogy a háttérben többször férfi és nő felnőttek közötti veszekedés, kiabálás hangja hallatszik,...”. Éppen ennek okán nem volt helytálló a fellebbviteli főügyészség átiratában foglalt és a másodfokú tárgyaláson is megismételt azon érvelés, hogy mivel a felvételen az elsőfokú bíróság által megállapítottak kizárólag a gyermekek, valamint a vádlott hangja hallható, azért aggályos a felvétel, mert életszerűtlen, hogy az állítólagos bántalmazó ennyire csendes lett volna.

[30] Ki kell térni arra is, hogy éppen ezen 14. sorszám alatti elsőfokú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldalán került rögzítésre a hangfelvételek lejátszását követően a vádlottnak az ügyész kérdésére tett azon vallomása, ami szerint a hangfelvétel tényleg a szűrés előtt lehetett, ekkor már kérte, hogy hívja a rendőrséget. Kétségtelen, hogy a vádlott a gyanúsított kihallgatása alkalmával úgy nyilatkozott, hogy a szűrés után kérte az unokáját, hogy hívja a rendőrséget – mint ahogy erre a fellebbviteli főügyészség is utalt –, azonban a hangfelvétel lejátszását követően a vádlott éppen az ügyész kérdésére módosította ezen korábbi nyilatkozatát. Mivel a vádlott ittas volt a cselekmény elkövetésekor, vallomása ezen részletének így módon történő megváltoztatása – az emberi emlékezet működése okán – teljességgel elfogadható.

[31] A bizonyítékok okszerű és logikus értékelése során nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy mind a vádlotti, mind a sértetti vallomás szerint a vádlott unokái a cselekmény elkövetésekor a szomszéd szobában voltak, azaz nem voltak közvetlenül jelen a dulakodás, bántalmazás alkalmával. Erre, valamint azon körülményre tekintettel, amely szerint a hangfelvételen a veszekedés során férfi felnőtt hangja is hallatszik a női felnőtt hang mellett, egyértelmű, hogy a segélyhívó központba a bejelentés még akkor történt, amikor a sértett a házban tartózkodott, tehát a megszúrását megelőzően.

[32] A fellebbviteli főügyészség érvelésével szemben sem a vádlott, sem a sértett vagy a további tanúk vallomásában nem volt tetten érhető olyan nyilatkozat, ami szerint a dulakodást, a verekedést a sértett fejének megütésével a vádlott kezdeményezte. Arra vonatkozó utalást, hogy előbb a vádlott támadólag lépett fel a sértettel szemben, csupán a feljelentés egy része – a rendőri intézkedés során felvett sértetti nyilatkozat – tartalmaz. Mivel azonban egyfelől a feljelentés keletkezési körülményei, konkrét időpontja nem ismertek, másrészt a rendőri intézkedés során meghallgatott sértett nyilatkozata a megfelelő törvényes kioktatások hiányában nem minősül tanúvallomásnak, így az abban foglaltak a Be. 167. § (5) bekezdésében írtakból következően bizonyítékként nem vehetők figyelembe.

[33] A bírói ítéletnek bizonyosságon kell alapulnia, a vád csupán valószínűséget támasztott alá, ami ugyan a vádemeléshez elég, azonban a vádlott elítéléséhez nem. A bíróság indokolási kötelezettségét közérthetően, a logika szabályai szerint teljesítette, számot adva valódi mérlegeléséről, nem pusztán a bizonyítékok tartalmának részletezéséről, és meggyőző indokokat vonultatott fel arra vonatkozóan, miért nem lehet kétséget kizáró bizonyossággal kimondani, hogy a vádlott nem (helyesen: vélt) jogos védelmi helyzetben cselekedett. Eltérő következtetés levonásához a bizonyítás anyaga nem elegendő, arra elfogadható ok a másodfokú eljárásban sem merült fel. Bűnösséget megalapozó tényállás megállapítására ugyanis a közvetett bizonyítékok csak akkor alkalmasak, ha a bizonyítandó tényeken kívül minden más tény lehetősége kizárt (BH2003.145.).

[34] Az első fokon megállapítottal ellentétes következtetések a bizonyítás anyagát áttekintve tehát nem lettek volna helytállóak, mivel igazolásukra nem állt rendelkezésre eltérő tényállást alátámasztó közvetlen bizonyíték. A vádlott védekezésével szemben – amit a sértetti tanúvallomás is egyértelműen alátámasztott – az ügyészség más kétséget kizáró bizonyítékot nem jelölt meg, amely alkalmas a vádlott védekezésének megcáfolására, a kétségek eloszlatására, a másként történés kizárására, ilyen esetben pedig – tehát ha kétség merül fel – a bíróságnak a vádlott javára kell döntenie az in dubio pro reo (a kétséget kizáróan nem bizonyított tény a vádlott terhére nem értékelhető) és a favor defensionis (a vádlottnak nyújtott kedvezmény) elvéből is következően. Ezen okok miatt az alaptényből a további tényekre következtetés, vagyis részben nemleges következtetés helyes, az elsőfokú bíróság által elfoglalt álláspontban foglaltakkal az ítéltábla túlnyomórészt egyetértett.

[35] Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor a vádlottat az ellene emelt vád alól jogos védelem mint büntethetőségi akadály okán mentette fel az alábbiak okán.

[36] A jogos védelem kérdéseiről szóló 4/2013. BJE határozat 5. pontja szerint ha az elkövető a valóságos helyzet téves felismerése folytán abban a tudatban cselekszik, hogy ellene jogtalan támadást intéztek, vagy ilyennel közvetlenül fenyegették (vélt jogos védelem), a tévedésre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. A vélt jogos védelmi helyzet a társadalomra veszélyesség hiányában zárja ki a bűncselekmény megvalósulását, ekként a felelősség alóli mentesülést eredményezi.

[37] A Btk. 20. § (2) bekezdése szerint nem büntethető, aki a büntetendő cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes és erre a feltevésre alapos oka van. A vélt jogos védelemre hivatkozás csak akkor lehet eredményes, ha a vádlottnak alapos oka volt az ellene irányuló támadással közvetlenül fenyegető helyzet téves feltételezésére.

[38] Az irányadó tényállás szerint a vádlottat támadás nem érte, illetve közvetlen támadás veszélye sem fenyegette, hiszen a sértett a vádlott bántalmazását befejezte, kiment az előszobába, kabátot vett és cipőt kezdett húzni, de a bizonyítékok alapján nem lehetett olyan megállapítást tenni, miszerint a sértett a baltáért nyúlt volna. Azt azonban az ügyészség sem vitatta, hogy a balta ott lehetett az előszobában a sértett közelében.

[39] A tényállás a vádlott tudatára vonatkozó tényként azt rögzíti, hogy a sértett mikor előrehajolt, hogy lábbelijét felvegye, a vádlott e mozdulatát úgy értelmezte, hogy a tőle karnyújtásnyira lévő baltát magához veszi, és azzal az életére tör. A vádlott tehát tévesen vélte úgy, hogy a sértett támadása közvetlenül fenyeget, amit nem a jogos védelem, hanem a cselekmény társadalomra veszélyességében való tévedés szabályai szerint kell elbírálni. Meg kell jegyezni azt is, hogy a törvényszék az ítélet indokolásának [72] bekezdésében maga is úgy fogalmazott, hogy a vádlott „joggal hihette”, hogy a sértett a tőle karnyújtásnyira tárolt baltáért nyúl, ami egyértelműen vélt jogos védelmi helyzetnek feleltethető meg.

[40] A vélt jogos védelmi helyzet fennállásának feltétele, hogy a terheltnek a téves feltevésre alapos oka legyen. Ez nem állapítható meg, ha semmi külső jele nincs annak, hogy a személye vagy javai ellen a sértett részéről jogtalan támadás indul, vagy ilyen támadással közvetlenül fenyegető helyzet áll fenn. A fellebbviteli főügyészség képviselője helytállóan hivatkozott a BH1983.271. és a BH2001.409. számú eseti döntésekben írtakra, hiszen következetes a bírói gyakorlat abban, hogy nincs helye jogos védelmi helyzet megállapításának, ha a sértett magatartása jogtalan támadásra utaló közvetlen fenyegetésként nem értékelhető. Az elkövető a vélt jogos védelmi helyzetre kellő alappal nem hivatkozhat, ha semmi külső jele nincs annak, hogy személye vagy javai ellen a sértett részéről jogtalan támadás indul, vagy ilyen támadással közvetlenül fenyegető helyzet áll fenn.

[41] A vélt jogos védelemre hivatkozás tehát csak akkor eredményes, ha a vádlottnak alapos oka volt az ellene irányuló támadásra közvetlenül fenyegető helyzet téves feltételezésére, miként az a jelen esetben megállapítható: a vádlottat korábban ért sértetti bántalmazás, a jelen konkrét cselekményt közvetlenül megelőzően őt ért sértetti bántalmazás, valamint a sértett részéről elhangzott azon kijelentés, hogy kimegy a baltáért és pontot tesz ennek a végére, hozzáfűzve, hogy agyonüti, a sértett további támadó szándékára utalt, következésképp a vádlott javára a társadalomra veszélyesség hiányában való tévedés (vélt jogos védelmi helyzet) állapítható meg. A vádlott a sértett korábbi erőszakos magatartásából, a jelen bántalmazásából és az azt követően tett tényállásban rögzített kijelentéséből kiindulva alappal vélte úgy, hogy a sértett őt a tőle karnyújtásnyira lévő baltával bántalmazni, agyonütni akarja, tévedésére tehát alapos oka volt, és azt nem a gondatlansága okozta.

[42] Jogtalan támadás hiányában a jogos védelmi helyzet kérdése kapcsán a támadás mikéntje, továbbá az ún. szituációs jogos védelem [Btk. 22. § (2) bekezdés a) pont aa) alpont], illetve a kitérés [Btk. 22. § (4) bekezdés] vizsgálata már szóba sem kerülhet, így az elsőfokú ítélet indokolásából az ezekre való utalás mellőzésre szorult.

[43] A fentiek okán tehát a felmentés jogcímére vonatkozóan az elsőfokú ítélet [81] bekezdésében rögzített jogszabályi hivatkozások közül a Btk. 15. § e) pontja, a Btk. 22. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont aa) alpontja mellőzésre szorult, ugyanakkor fel kell hívni a Btk. 15. § d) pontját, a Btk. 20. § (2) bekezdését, valamint a 3/2013. BJE 5. pontját. A vádlott felmentésére tehát helyesen a Be. 566. § (1) bekezdés d) pontja szerinti büntethetőséget kizáró okok közül a tévedés [Btk. 20. § (2) bekezdése szerinti társadalomra veszélyességben való tévedés] miatt került sor.

[44] A másodfokú bíróság a kifejtettekre tekintettel az elsőfokú ítéletet a Be. 605. § (1) bekezdése alkalmazásával az indokolás korrekciója mellett helybenhagyta azzal, hogy a lefoglalás megszüntetésével és kiadásával érintett bűnjeleket érintően a Be. 321. § (5a) bekezdése szerint rögzítette a dolgok kiadásával kapcsolatos hiányzó kioktatást.

[45] A fellebbezési eljárásban a vádlott kirendelt védőjének díjával összefüggésben felmerült bűnügyi költséget a Be. 615. § (1) bekezdése alapján állapította meg az ítéltábla, amelyet a Be. 575. § (1) bekezdés alapján az állam viseli.

[46] A másodfokú bíróság döntése nem ellentétes az elsőfokú bíróság ítéletéhez képest, ezért határozata ellen a Be. 615. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel másodfellebbezésnek nincs helye.

Debrecen, 2025. március 20.

Dr. Gömöri Olivér s.k. a tanács elnöke, Dr. Mocsáry Eszter s.k. bíró, Dr. Répássy Árpádné dr. Német Laura s.k. előadó bíró

Záradék: A Miskolci Törvényszék 4.B.52/2023/35. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla jelen határozata által a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2025. március 20.

Dr. Gömöri Olivér s.k.
a tanács elnöke